

Sygn. akt III APz 8/16

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Marek Procek (spr.)
Sędziowie :	SSA Tadeusz Szweda
	SSA Marek Żurecki

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w W. Południowego Zakładu Spółki w K.

przeciwko: Zakładowej Organizacji Związkowej (...)

(...) S.A. przy (...) Zakładzie Spółki w K., (...) Związkowi Zawodowemu (...), (...) Komisji Zakładowej (...) S.A. (...) Zakład Spółki w N., (...) S.A. (...) Zakład Spółki (...) w D., (...) Związkowi Zawodowemu (...) w D.

(...) S.A. (...) Zakład Spółki w D., ZOZ (...)

(...) przy (...) S.A. (...) Ś.-D. w K.

z siedzibą w J. S., ZOZ Związkowi Zawodowemu (...) S.A. (...) Zakład Spółki w N., Związkowi Zawodowemu (...) S.A. Ś.-D. Zakład Spółki, Związkowi Zawodowemu (...), Związkowi Zawodowemu (...) ZOZ (...) w (...) S.A. Ś.-D. Zakładzie Spółki

w K., Związkowi Zawodowemu (...) w (...) Zakład Spółki w K., Związkowi Zawodowemu (...) przy (...) S.A. Ś.-D. Zakładzie Spółki w K. z siedzibą w C., Związkowi Zawodowemu (...)

przy (...) S.A. Ś.-D. Zakład Spółki (...) z siedzibą

w C., Związkowi Zawodowemu (...) w C., Związkowi Zawodowemu (...)

w Ł., Związkowi Zawodowemu (...) w (...)

(...) S.A. Południowy Zakład Spółki w N., Związkowi Zawodowemu (...)

(...) S.A.(...) Zakład Spółki (...), Związkowi Zawodowemu (...)

o ustalenie

w związku z zażaleniem powoda (...) Spółki Akcyjnej w W.(...) Zakładu Spółki w K.

na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy w Katowicach

z dnia 6 listopada 2015r., sygn. akt IX 1P 96/15

postanawia: oddalić zażalenie.

/-/SSA T. Szweda /-/SSA M. Procek /-/SSA M. Żurecki

Sędzia Przewodniczący Sędzia

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 6 listopada 2016 roku Sąd Okręgowy - Sąd Pracy w Katowicach oddalił wniosek powoda (...) Spółki Akcyjnej w W.(...) Zakładu Spółki w K. o udzielenie zabezpieczenia, poprzez zakazanie pozwanym związkom zawodowym ogłoszenia oraz przeprowadzenia strajku generalnego lub strajku ostrzegawczego oraz podejmowania innych działań i zaniechań związanych z akcją strajkową.

W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Sąd I instancji wskazał, że powód w pozwie złożonym przeciwko organizacjom związkowym, działającym u niego, domaga się ustalenia w oparciu o art. 189 k.p.c., że na poziomie pracodawcy, tj. powoda, nie istnieje spór zbiorowy z pozwanymi, nadto ustalenia, że przeprowadzone referendum strajkowe w sierpniu 2015r., jak i strajk generalny planowany na październik 2015r., są niezgodne z przepisami ustawy z dnia 23 maja 1991r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych.

W pozwie powódka zamieściła również wniosek o udzielenie zabezpieczenia, poprzez zakazanie pozwanym ogłoszenia oraz przeprowadzenia strajku generalnego lub strajku ostrzegawczego oraz podejmowania wszelkich innych działań i zaniechań związanych z akcją strajkową.

W uzasadnieniu, dla uprawdopodobnienia okoliczności uzasadniających wniosek, powódka wskazała, że w piśmie z dnia 21 sierpnia 2015r. otrzymała zawiadomienie o przeprowadzeniu referendum strajkowego oraz o jego możliwych konsekwencjach. Ponadto, 29 września 2015r. opublikowano komunikat komitetu strajkowego, w którym organizacje związkowe postanowiły na poziomie ponadzakładowym ogłosić pełną gotowość strajkową i podjąć inne kroki w celu przeprowadzenia w najbliższym czasie strajku.

W dniu 30 października 2015r. decyzją nr 1 krajowego komitetu protestacyjno-strajkowego przewodniczący rady ogłosił, że została podjęta decyzja o przeprowadzeniu strajku generalnego o charakterze krocącym, strajk został wyznaczony na dzień 9 listopada 2015r.

i ma rozpocząć się na terenie (...) zakładu spółki z siedzibą w T.
o godzinie ustalonej przez zakładowy komitet protestacyjno-strajkowy.

Podniosła, że w dniu 2 lipca 2015r. ponadzakładowe organizacje związkowe, działające w spółce, zażądały realizacji przez zarząd postulatów związanych z podwyższeniem wynagrodzeń w terminie do 7 lipca 2015r., pod rygorem wszczęcia sporu zbiorowego na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych.

Pismo wszczynające spór zbiorowy zostało skierowane wyłącznie do prezesa zarządu spółki, który w odpowiedzi odmówił realizacji żądań, o czym w dniu 8 lipca 2015r. zawiadomił związki zawodowe oraz Okręgowego Inspektora Pracy.

Natomiast żadne pismo nie zostało skierowane do pracodawcy, czyli (...) Zakładu Spółki w K.. Pracodawca ten nie składał w tej sprawie również pism do inspekcji pracy. Nie brał także udziału w żadnym spotkaniu z pozwanymi na etapie rokowań i mediacji. Powódka dysponuje jedynie pismem datowanym na dzień 24 sierpnia 2015r., w którym przedstawiono wyniki referendum strajkowego, które organizowały i przeprowadzały organizacje działające u powódki.

Te okoliczności prowadzą, zdaniem powódki do wniosku, że pomiędzy stronami nie ma miejsca spór zbiorowy. Spółka ma bowiem strukturę, na którą składa się większa ilość pracodawców, w rozumieniu art. 31 k.p., w tym powódka. Struktura ta wynika z regulaminu organizacyjnego - art. 4 ust. 3 oraz z

Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy (§ 2). Zgodnie z porozumieniem w sprawie wzajemnych zobowiązań stron ZUZP z dnia 14 lutego 2005r., dialog społeczny na szczeblu jednostek organizacyjnych prowadzi kierownik jednostki i zakładowa organizacja związkowa (§ 8 ust. 1). Z kolei, zgodnie z § 15 ust. 2 porozumienia, spór zbiorowy może być prowadzony wyłącznie pomiędzy stronami tego samego szczebla, określonymi w § 8 ust. 1. To powoduje, że dla skutecznego wszczęcia sporu zbiorowego

na poziome powódki, konieczne jest wszczęcie działań między zakładowymi organizacjami związkowymi, a pracodawcą w rozumieniu wskazanych wyżej postanowień.

W celu wykazania interesu prawnego w zakresie zabezpieczenia, powódka wskazała, że brak udzielenia zabezpieczenia, poprzez zakazanie pozwanym organizowania strajku, uczyni orzeczenie co do legalności strajku bezprzedmiotowym, z uwagi na czas trwania postępowania sądowego. Powódce, w razie przeprowadzenia strajku, grozić będzie strata majątkowa, niewspółmiernie wyższa niż uznanie ewentualnej odpowiedzialności organizatorów „nielegalnego” strajku. Przeprowadzenie strajku oznacza dla powódki wielomilionowe straty, związane z niewykonywaniem jej zobowiązań oraz karami umownymi, naliczanymi przez kontrahentów. Ewentualna odpowiedzialność organizatorów strajku, w myśl art. 26 ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych, nie doprowadzi do pokrycia powstałych szkód. Orzeczenie zabezpieczenia będzie również korzystne dla uczestników strajku, bowiem uchroni ich przed ewentualną odpowiedzialnością za ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych, w związku z powstrzymaniem się od wykonywania pracy.

Dokonując rozważań prawnych, Sąd Okręgowy powołał się na treść art. 730 § 1 k.p.c., art. 730¹ § 1 i § 2 k.p.c., art. 738 k.p.c., art. 755 § 1 k.p.c. i art. 189 k.p.c., uznając, że wniosek powódki o udzielenie zabezpieczenia w niniejszej sprawie nie zasługuje na uwzględnienie.

Motywuując swoje stanowisko, Sąd Okręgowy wskazał, że żądanie przez pozwaną zabezpieczenia dla tak sformułowanego żądania, które to zabezpieczenie miałyby nakazywać stronie określone działanie lub zaniechanie (w tym przypadku w odniesieniu do akcji strajkowej lub innych czynności z tym związanych), nie spełnia wymogów ustanowionych przez ustawę w art. 730¹ k.p.c. Treść żadanego przez powódkę zabezpieczenia nie jest, w świetle powołanego przepisu, adekwatna jako środek zabezpieczenia w stosunku do merytorycznej zawartości żądania powództwa. Powód bowiem, żądając ustalenia (orzeczenia deklaratoryjnego) zgodności z prawem działań podjętych lub planowanych

przez pozwaną, nie może, zdaniem Sądu Okręgowego, w świetle art. 730¹ k.p.c., domagać się zakazania przez Sąd podejmowania określonych działań stronie - w ramach zabezpieczenia.

Sąd ten podkreślił, że z porównania treści żądania pozwu oraz wniosku o udzielenie zabezpieczenia wynika, że byłby to środek nieadekwatny do treści powództwa, rodzajowo

i przedmiotowo całkowicie odmienny oraz w okolicznościach wynikających z przedłożonych dokumentów - niespełniający także wymogu ustanowionego w art. 730¹ § 3 k.p.c.

Sąd I instancji uznał za konieczne również zważenie, czy żądane przez stronę zabezpieczenie nie opiera się na środkach, które stanowiłyby niewspółmierną i nieodpowiednią rodzajowo ingerencję w sferę prawną przeciwnika.

Sąd ten zwrócił uwagę, że podczas, gdy powódka żąda ustalenia zgodności z prawem określonych zachowań pozwanych, żądanie w zakresie zabezpieczenia zmierza do uzyskania zakazu działań mających na celu akcję strajkową na czas trwania postępowania,

czyli tymczasowego ukształtowania stanu prawnego i faktycznego, co stanowiłoby bardzo doniosłą ingerencję w zakresie praw pozwanych, wynikających z art. 59 Konstytucji

oraz postanowień ustaw regulujących dopuszczalność prowadzenia akcji protestacyjnych

i strajku. W ocenie Sądu, taka ingerencja byłaby nieadekwatna w świetle treści pozwu (zmierzającej do ustalenia stanu prawnego, a nie np. nakazania danemu podmiotowi zaniechania działań), w tym wniosku o udzielenie zabezpieczenia, jak i dokumentów załączonych do pozwu. Wykraczałaby bowiem w istotny sposób poza oczekiwane skutki prawne orzeczenia merytorycznego, kończącego postępowanie. Według Sądu Okręgowego, oceny tej nie

zmieniają naprowadzone przez powoda argumenty, w których powołuje się on na niemożność użycia innych środków prawnych na podstawie ustawy z dnia 23 maja

1991 roku o rozwiązywaniu sporów zbiorowych oraz na to, że wskutek przeprowadzenia strajku w sposób sprzeczny z ustawą, możliwe będzie jedynie przyjęcie odpowiedzialności organizatorów strajku oraz odpowiedzialność uczestników za naruszenie obowiązków pracowniczych.

Nadto Sąd ten podniósł, że twierdzenia pozwu oraz materiały załączone do pozwu nie są wystarczające dla przyjęcia, że na poziomie ponadzakładowym w spółce nie doszło do podjęcia wskazanych ustawą działań, powodujących skuteczne wszczęcie i prowadzenie sporu zbiorowego między stronami działającymi na ponadzakładowym poziomie.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył powód.

Zaskarżając postanowienie Sądu Okręgowego w całości, skarżący zarzucił mu:

1. naruszenie art. 730¹ § 3 k.p.c., poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, iż wnioskowany sposób zabezpieczenia powództwa jest nieadekwatny do treści powództwa;
2. naruszenie art. 233 k.p.c., poprzez błędne oraz nielogiczne, niezgodne z doświadczeniem życiowym uznanie twierdzeń i dowodów powoda, za niewystarczające do udzielania zabezpieczenia powództwa w przypadku braku przeprowadzenia całego postępowania dowodowego, podczas, gdy przepisy w przedmiocie zabezpieczenia wskazują, iż należy uprawdopodobnić roszczenie oraz interes prawny, co stanowi również naruszenie art. 730¹ § 1 k.p.c.

Wskazując na powyższe zarzuty, powód wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia, poprzez wydanie postanowienia w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia powództwa oraz zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając wniesiony środek odwoławczy, skarżący wskazał, że wbrew stanowisku Sądu I instancji, wskazany sposób zabezpieczenia powództwa jest jedynym możliwym sposobem ochrony interesów powoda. Podkreślił, iż Sąd I instancji jedynie skupił się na interesach pozwanych, nie zważając również na interesy powoda, co jest wbrew treści art. 730¹ § 3 k.p.c. Powód wskazał, że w przypadku ogłoszenia i zorganizowania strajku, może grozić mu strata majątkowa, niewspółmiernie wyższa do uznania ewentualnej odpowiedzialności organizatorów „nielegalnego” strajku.

Dalej wskazał, że chodzi o udzielenie ochrony prawnej nie przez zapewnienie wykonania orzeczenia w sprawie, ale o usunięcie lub zapobieżenie wyrządzenia szkody powodowi w toku postępowania dlatego, że sprawa nie została jeszcze prawomocnie zakończona. Powód podkreślił również, że przepisy powszechnie obowiązujące nie dają mu na tym etapie innych możliwości do zapobieżenia nielegalnych działań pozwanych i zabezpieczenia swoich interesów. Zatem, sposób zabezpieczenia powództwa wskazany przez powoda, należy uznać za adekwatny.

Skarżący zwrócił również uwagę na to, że art. 59 ust. 3 Konstytucji przyznaje pozwanym prawo do organizowania strajków pracowniczych i innych form protestu w granicach określonych w ustawie. Natomiast działania pozwanych według powoda nie są oparte na przepisach ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych, ani aktów prawa pracy, obowiązujących u pracodawcy.

W odpowiedziach na powyższe zażalenie Związek Zawodowy (...) w C. oraz Związek Zawodowy (...)

w J. S. wniosli o jego oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Przedmiotowy wniosek o udzielenie zabezpieczenia dotyczył roszczenia o ustalenie opartego na art. 189 k.p.c. Podstawę rozstrzygnięcia wniosku, w granicach przedmiotowych i podmiotowych, stanowi materiał zebrany w niniejszej sprawie, przedłożony przez uprawnionego wraz z wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia (art. 738 k.p.c.). Oczywistym jest, iż merytoryczne badanie zasadności zarzutów powoda (uprawnionego), jakie stanowią podstawę wniesionego w sprawie powództwa, przekracza zakres kognicji sądu w ramach niniejszego postępowania incydentalnego. Słuszność twierdzeń uprawnionego zweryfikowana zostanie co do ich zasadności merytorycznej na etapie postępowania rozpoznawczego.

Zasadność natomiast samego wniosku o udzielenie zabezpieczenia roszczenia, jak i przyczyn jego oddalenia, winna zostać oceniona z powołaniem przepisów regulujących istotę i dopuszczalny zakres rozstrzygnięcia sądu w ramach takiego rodzaju sądowego postępowania cywilnego.

Dopuszczalność udzielenia uprawnionemu ochrony prawnej o charakterze tymczasowym, w ramach realizowanego przed sądem postępowania o udzielenie zabezpieczenia, w każdej sprawie cywilnej zarówno przed wszczęciem postępowania, jak i w jego toku, wynika bezpośrednio z treści art. 730 § 1 i 2 zd. 1 k.p.c. Udzielenie zabezpieczenia jest dopuszczalne co do zasady wówczas, gdy podmiot domagający się ochrony tymczasowej uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wówczas, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie (art. 730¹ § 1 i 2 k.p.c.). Roszczenie zaś jest uprawdopodobnione, jeśli bez głębszego wnikania we wszystkie możliwe aspekty faktyczne i prawne sprawy, istnieje szansa, że w świetle przytoczonych przez wnioskodawcę twierdzeń faktycznych, popartych dowodami lub środkami niebędącymi dowodami w rozumieniu k.p.c. - przysługuje ono osobie uprawnionej.

Rozstrzygnięcie wreszcie sądu w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia winno uwzględniać nie tylko dyspozycję przepisu art. 730¹ § 3 k.p.c., nakazującego uwzględnienie przy wyborze sposobu zabezpieczenia interesów stron w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należytą ochronę, a pozwanego (obowiązane) nie obciążać ponad potrzebę,

ale i istotę naprowadzonego w powództwie roszczenia procesowego, determinującego zastosowanie w danej sprawie określonego sposobu zabezpieczenia, bądź z katalogu tych, jakie zmierzają do zabezpieczenia roszczeń pieniężnych (art. 747 k.p.c.), bądź też innych roszczeń majątkowych lub niemajątkowych (art. 755 k.p.c.). Zabezpieczenie nie może też,

co do zasady, zmierzać do zaspokojenia roszczenia (art. 731 k.p.c.). Ponadto, rozpoznanie wniosku uprawnionego domagającego się zabezpieczenia roszczenia procesowego, nastąpić winno w granicach przedmiotowych i podmiotowych zakreślonych jego treścią

(art. 738 k.p.c.), przy czym wnioskowany w treści zgłoszonego żądania o udzielenie zabezpieczenia sposób zabezpieczenia wiąże sąd w ramach rozpoznania sprawy. Zważywszy też na fakt, iż sygnalizowane przez uprawnionego roszczenie procesowe, jakie realizuje

w drodze powództwa, ma charakter niepieniężny powoduje, że ocena realizowanego

przez uprawnionego żądania udzielenia zabezpieczenia winna zostać dokonana na tle przepisu art. 755 k.p.c., odnoszącego się do sposobów zabezpieczenia roszczeń niepieniężnych.

W pierwszej kolejności wskazać należy za Sądem Okręgowym, że wnioskodawca przede wszystkim nie uprawdopodobnił interesu prawnego w udzieleniu żądanego zabezpieczenia.

Domagając się udzielenia zabezpieczenia, wskazuje on proponowany przez siebie sposób zabezpieczenia, konstruując go w oparciu o treść przepisu art. 755 § 1 k.p.c., wskazującego na dopuszczalność zastosowania na okres toczącego się pomiędzy stronami procesu sposobu udzielenia zabezpieczenia o charakterze nowacyjnym, którego to celem jest unormowanie praw i obowiązków stron postępowania, poprzez m.in. kierowanie w odniesieniu do osoby obowiązanej określonej treści nakazów lub zakazów. Taka właśnie konstrukcja wskazywanego sposobu zabezpieczenia legła u podstaw sformułowanego przez uprawnionego wniosku, w którym to domaga się on zakazania obowiązany związkom zawodowym ogłoszenia oraz przeprowadzenia strajku generalnego lub strajku ostrzegawczego oraz podejmowania wszelkich innych działań i zaniechań związanych z akcją strajkową.

Tymczasem Sąd Apelacyjny ma na uwadze to, że przedmiotem roszczenia zgłoszonego w pozwie - którego zabezpieczenia domaga się uprawniony - jest ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c., że na poziomie pracodawcy(powódki) nie istnieje spór zbiorowy z pozwanymi związkami zawodowymi oraz ustalenie, że przeprowadzone referendum strajkowe w sierpniu 2015r. jak i strajk generalny planowany na październik 2015r. są niezgodne z przepisami ustawy z dnia 23 maja 1991r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych.

Uprawniony żąda zatem w wytoczonym powództwie ustalenia o charakterze deklaratoryjnym, że dotychczasowe działania obowiązanych były niezgodne z prawem. Porównując więc treść roszczenia zgłoszonego w pozwie i sposobu żądanego zabezpieczenia tego roszczenia, stwierdzić należy, że ustanowienie zabezpieczenia w niniejszej sprawie jest niecelowe.

Brak bowiem zabezpieczenia roszczenia uprawnionego w żaden sposób nie uniemożliwi mu lub poważnie nie utrudni wykonania zapadłego w sprawie orzeczenia, ani w inny sposób nie uniemożliwi lub poważnie nie utrudni osiągnięcia celu tego postępowania.

Nawet podjęcie przez obowiązanych działań strajkowych nie będzie miało już żadnego wpływu na treść orzeczenia Sądu w przedmiocie roszczenia głównego oraz jego wykonanie.

Niezależnie od powyższego, w ocenie tutejszego Sądu Apelacyjnego, nawet gdyby uprawniony uprawdopodobniłby interes prawny w udzieleniu mu zabezpieczenia, to i tak niedopuszczalnym byłoby w niniejszej sprawie udzielenie zabezpieczenia w formie zakazu strajkowania.

Słusznie bowiem Sąd I instancji podniósł, że ustanowienie zabezpieczenia w postaci zakazu podejmowania działań strajkowych przez związki zawodowe, stanowiłoby istotną ingerencję w podstawowe prawa wolnościowe pozwanych. Nie można bowiem tracić z pola widzenia tego, że w aktach międzynarodowych prawo do strajku jest uznawane za prawo człowieka. W ten sposób prawo to zostało określone w art. 8 ust. 1 lit. d Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych otwartego do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 roku (Dz. U. z 1977r. Nr 38, poz. 169, art. 6 ust. 4 Europejskiej Karty Społecznej sporządzonej w Turynie dnia 18 października 1961r. (Dz. U. z 1999 r. Nr 8, poz. 67 z późn. zm.), art. 11 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 roku (Dz. U. z 1993r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.) i konwencji nr 87 Międzynarodowej Organizacji Pracy, dotyczącej wolności związkowej oraz ochrony praw związkowych przyjętej w San Francisco 9 lipca 1948 roku, Dz. U. z 1958r. Nr 29, poz. 125.

Kontekst użycia terminu „prawo do strajku” w art. 59 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm., dalej jako Konstytucja RP) także wskazuje, że jest ono zaliczane do podstawowych praw (wolności) człowieka. Taka kwalifikacja tego prawa wynika zarówno z jego umiejscowienia wśród innych wolności związkowych, jak również z ulokowania art. 59 w części rozdziału II Konstytucji RP „Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela” zatytułowanej „Wolności i prawa polityczne”, a więc dotyczącej cywilnych praw człowieka,

jak i z ustanowienia w ust. 4 wspomnianego artykułu Konstytucji RP międzynarodowych gwarancji przestrzegania tego prawa, jako wolności związkowej (zob. Małgorzata Kurzynoga, Charakter prawny prawa do strajku, [w:] warunki legalności strajku, LEX 2011).

Również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 lutego 2007 roku, (I PK 209/06, OSNP 2008/5-6/65) w sposób kategoryczny stwierdził, że prawo do strajku należy do podstawowych praw człowieka oraz wolności związkowych. Wobec tego wątpliwości związane z wykładnią przepisów regulujących strajk powinny być - zgodnie z zasadą in dubio pro libertate - rozstrzygane na rzecz, a nie przeciwko wolności strajku.

W myśl powołanego już wyżej art. 59 ust. 3 Konstytucji RP, prawo do organizowania strajków pracowniczych przysługuje związkom zawodowym w granicach określonych w ustawie, która ze względu na dobro publiczne może je ograniczyć lub zakazać w odniesieniu do określonych kategorii pracowników lub w określonych dziedzinach. Z normy tej wyraźnie zatem wynika, że ograniczenia prawa do strajku nastąpić mogą jedynie w ustawie.

Pojęcie ustawy użyte w art. 59 ust. 3 Konstytucji RP wyznacza dopuszczalny sposób ograniczenia prawa do strajku przez ustawodawcę. Tylko w drodze ustawy polski prawodawca może wprowadzić ograniczenia prawa do strajku. Przy czym, art. 59 ust. 3 Konstytucji RP, którego adresatem jest ustawodawca, nie pozbawia jednak związku zawodowego prawa do zrzeczenia się prawa do strajku, czy też wprowadzenia innych ograniczeń tego prawa w drodze układu lub porozumienia zbiorowego pracy.

Takie ograniczenia w zakresie prawa do strajku przewiduje w art. 19 ustawa z dnia 23 maja 1991 roku o rozwiązywaniu sporów zbiorowych (Dz. U. z 2015r., poz. 295 - tekst jednolity, dalej jako ustawa o rozwiązywaniu sporów zbiorowych). Na podstawie art. 19 ust. 1 powołanej ustawy, mamy do czynienia z ograniczeniem prawa do strajku o charakterze przedmiotowym. Przepis ten stanowi, że niedopuszczalne jest zaprzestanie pracy w wyniku akcji strajkowej na stanowiskach pracy, urządzeniach i instalacjach, na których zaniechanie pracy zagraża życiu i zdrowiu ludzkiemu lub bezpieczeństwu państwa.

W doktrynie wskazuje się, że powyższa dyrektywa ma charakter selektywny w tym sensie, iż odnosi się do grup pracowników zatrudnionych na stanowiskach, z którymi wiąże się szczególna odpowiedzialność za życie i zdrowie ludzi, bądź bezpieczeństwo państwa. Oznacza to, że pracownicy zatrudnieni na innych stanowiskach w tym samym zakładzie pracy są uprawnieni do powstrzymania się od pracy w ramach akcji strajkowej.

W praktyce będzie miała ona zastosowanie do pracowników zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych służby zdrowia, opieki społecznej, energetyki (np. elektrowniach, elektrociepłowniach, gazowniach), komunikacji, transportu (np. kontrola ruchu powietrznego), służb komunalnych (np. jednostki oczyszczania miasta, wodociągi) i ratownictwa. Komentowany przepis nie ma natomiast - co do zasady - zastosowania do strajków pracowników komunikacji miejskiej. Przy czym, jednoznacznie wskazuje się, że de lege lata dopuszczalne są też strajki pracowników firm lotniczych, kolejowych oraz portów morskich i rzecznych (zob. Krzysztof W. Baran, Zbiorowe prawo pracy. Komentarz, Oficyna 2010).

Pozostałe ograniczenia przedmiotowe w prawie do strajku przewiduje art. 19 ust. 2 ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych stanowiąc, że niedopuszczalne jest organizowanie strajku w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, w jednostkach Policji i Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Służby Więziennej, Straży Granicznej, Służby Celnej oraz jednostkach organizacyjnych ochrony przeciwpożarowej.

Natomiast art. 19 ust. 3 powyższej ustawy statuuje ograniczenie podmiotowe, poprzez uznanie, że prawo do strajku nie przysługuje pracownikom zatrudnionym w organach władzy państwowej, administracji rządowej i samorządowej, sądach oraz prokuraturze.

Uwzględniając powyższe rozważania oraz to, że w niniejszej sprawie mamy do czynienia ze związkami zawodowymi reprezentującymi pracowników przedsiębiorstwa kolejowego, udzielenie na podstawie art. 730¹ k.p.c. i art. 755 § 1 k.p.c. zabezpieczenia w formie zakazu strajku - wychodzące poza powyżej określone granice ustawowe - stanowiłoby naruszenie istoty prawa do strajku, gdyż w ten sposób można by zakazać każdej akcji strajkowej i uniemożliwić związkom zawodowym podejmowanie skutecznych działań na rzecz interesów pracowników. Udzielenie zabezpieczenia następuje bowiem na czas nieokreślony, w oparciu jedynie o uprawdopodobnienie roszczenia oraz interesu prawnego w jego udzieleniu.

Reasumując, taka forma zabezpieczenia roszczenia stanowiłaby naruszenie norm międzynarodowych wiążących Polskę oraz norm konstytucyjnych, które na mocy art. 178 ust. 1 Konstytucji RP wiążą Sądy.

Natomiast zupełnie odrębną kwestią jest ewentualna odpowiedzialność za szkody powstałe na skutek podjęcia nielegalnych działań strajkowych. Kwestia ta została uregulowana wprost w art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 23 maja 1991 roku o rozwiązywaniu sporów zbiorowych (Dz. U. z 2015r., poz. 295 - tekst jednolity). Zgodnie z tą regulacją, za szkody wyrządzone strajkiem lub inną akcją protestacyjną zorganizowaną wbrew przepisom ustawy organizator ponosi odpowiedzialność na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym. Przepis ten, wbrew temu co sugeruje powód, nie ogranicza w żaden sposób odpowiedzialności odszkodowawczej za nielegalny strajk ani pod względem przedmiotowym, ani podmiotowym. Oznacza to, że organizatorzy strajku mogą ponosić odpowiedzialność za pełną szkodę spowodowaną takim strajkiem i wobec każdego podmiotu (nie tylko pracodawcy), któremu taka szkoda została wyrządzona (zob. Andrzej Marek, Służba Pracownicza 2009 r., Nr 3, str. 24).

Poza tym, zwrócić należy uwagę, że pozwane związki zawodowe, na mocy art. 17 ust. 3 ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych, przy podejmowaniu decyzji o ogłoszeniu strajku powinny wziąć pod uwagę współmierność żądań do strat związanych ze strajkiem. Reprezentujący w sporze zbiorowym stronę pracowniczą związek zawodowy powinien zatem realnie ocenić - uwzględniając sytuację społeczno-ekonomiczną pracodawcy - współmierność stosowanego środka do oczekiwanych rezultatów i ewentualnych szkód.

Z uwagi zatem na niedopuszczalność udzielenia w niniejszej sprawie zabezpieczenia w formie zakazu podejmowania działań strajkowych przez związki zawodowe, całkowicie chybionym okazały się zarzuty uprawnionego co do naruszenia przez Sąd I instancji przepisów postępowania.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. postanowił, jak na wstępie.

/-/SSA T. Szweda /-/SSA M. Procek /-/SSA M. Żurecki

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR